

Utlåtande 2007:120 RI (Dnr 219-641/2007)

Rätt till heltidstjänst för stadens anställda

Motion av Roger Mogert och Mirja Räihä Järvinen (båda s) (2007:5)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2007:5) av Roger Mogert och Mirja Räihä Järvinen (båda s) anses
besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Kristina Axén Olin anför följande.

Ärendet

Roger Mogert och Mirja Räihä Järvinen (båda s) har inlämnat motion (2007:5) till kommunfullmäktige om rätt till heltidstjänst för stadens anställda.

I motionen anförts att deltidsarbetslöshet och ett ökande antal timanställningar vuxit till ett stort problem på arbetsmarknaden. Att flertalet deltidsarbetslösa är kvinnor ses också som ett stort jämställdhetsproblem. Ingen av stadens anställda ska ofrivilligt behöva arbeta deltid. Heltid måste enligt motionärerna vara en rättighet och deltid en möjlighet. Den ökade kostnad som höjd sysselsättningsgrad skulle innebära anges till stor del kunna kompenseras av minskade kostnader för vikarier, timavlönade och övertid samt att sjukfrånvaron skulle minska. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt alla nämnder och bolagsstyrelser att införa rätt till heltidsjobb för alla stadens anställda som så önskar.

Beredning

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm samt till LO-distriktet för Stockholms län.

Stadsledningskontoret avstyrker motionärernas förslag med motiveringen att det inte är realistiskt att generellt införa rätt till heltid utan att hänsyn tas till ekonomiska och övriga konsekvenser. Kontoret anser att varje förvaltning bör sträva efter att så långt det går erbjuda medarbetare som så önskar ökad sysselsättningsgrad, men att det måste ske med beaktande av varje verksamhets behov samt ekonomiska och övriga förutsättningar.

Utbildningsnämnden konstaterar att av utbildningsförvaltningens totalt 705 deltidsanställda har 21 uppgett att de vill ha utökad tjänstgöring. För att kunna tillmötesgå detta föreslås bland annat att vakant underlag på andra skolor än den egna bevakas och erbjuds om scheman kan samordnas, att försök genomförs att kombinera dag- och kvällstjänstgöring eller att kombinera olika arbetsuppgifter. Eftersom omfattningen av önskemål om utökad sysselsättningsgrad inom utbildningsförvaltningens verksamhetsområde är så pass ringa anses det dock lämpligast att finna lösningar för varje enskild individ.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har heltidsanställningar som utgångspunkt och stadsdelsförvaltningens enhetschefer erbjuder och följer upp medarbetarnas önskemål om utökad sysselsättningsgrad, när arbetskraftsbehovet och de budgetmässiga förutsättningarna finns. Med hänsyn till antalet anställda i Stockholms stad och den naturliga personalomsättningen förefaller det inte omöjligt att på sikt få en heltidsanställning för den som så önskar. Detta kan dock innebära att den som vill gå upp i tjänstgöringsgrad måste byta arbetsuppgifter.

Stadsdelsnämnden gör bedömningen att fler heltidsanställda inte minskar sjukfrånvaron, eftersom den inte kan se något direkt samband mellan andelen deltidsanställda och sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron bör enligt nämnden angripas utifrån andra kriterier.

Avslutningsvis anför nämnden att ett vikariat eller en timanställning kanske inte är den bästa möjliga lösningen för individen, men likväl kan vara en första möjlighet till inträde på arbetsmarknaden.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd avstyrker motionärernas förslag mot bakgrund av att stadsdelsnämnden sedan några år har praktisk erfarenhet av frågeställningen. Om utrymme till heltidstjänster ska ges till deltidsanställda som så önskar tvingas nämnden till neddragningar i verksamheten och eventuellt att övertalighetsförhandla ett antal anställda. Det är inte rimligt och gagnar varken verksamheten eller bedömningen som attraktiv arbetsgivare.

Stadsdelsnämnden vänder sig således mot att heltidstjänst ska vara den enskildes ensamma rättighet. I uppdraget som arbetsgivare måste det enligt nämnden alltid vara en balanserad avvägning mellan verksamhetens behov och den enskildes önskemål. Ingen verksamhet mår i längden bra av att enbart det ena ska vara gällande.

Södermalms stadsdelsnämnd konstaterar att schemalagd arbetstid är en förutsättning inom bland annat omsorgen för att kunna ge omvårdnad vid de tidpunkter som brukarna bäst behöver den. Att då anställa personal på heltid istället för deltid får stora konsekvenser för schemaläggningen, med konsekvens att

verksamheterna skulle ha gott om personal även vid tidpunkter då det inte kan anses påkallat.

Korttidsanställda vikarier, övertidsarbete och inhyrd personal beror till största delen på sjukfrånvaro. Nämnden ser ingen möjlighet att överanställa personal för att kompensera för sjukfrånvaro, utan måste istället arbeta med att sänka sjukfrånvaron. Motionärernas förslag skulle innebära en ständig anpassning mellan personalstat och andelen sjukskrivna medarbetare. Detta tar administrativa resurser i anspråk, i strid med nämndens prioriteringar på kärnverksamheten. Fokus måste enligt nämnden ligga på verksamheten och en god hushållning med tilldelade resurser.

LO-distriktet för Stockholms län välkomnar förslaget, då det anses leda till en bättre kvalitet i kommunens verksamhet genom att behovet av timanställda och övertidsarbete minskar. Anställda som efterfrågar en högre sysselsättningsgrad skulle enligt distriktet känna större trygghet i sin försörjning, vilket i sin tur skulle medföra en ökad trygghet och trivsel med jobbet.

Mina synpunkter

Motionärerna berör ett angeläget ämne. Stockholms stad är en av Sveriges största arbetsgivare. Stadens anställda har en svåröverskattad betydelse eftersom de i sitt dagliga arbete har som uppgift att tillhandahålla service som spelar en stor roll i stockholmarnas liv. Nöjda och välmående medarbetare är en självklar förutsättning för att staden ska uppfylla målet om att vara en attraktiv arbetsgivare. I förlängningen bidrar detta även till att säkerställa kvaliteten på stadens verksamheter.

Självklart är det därför önskvärt att staden visar prov på framsynhet och flexibilitet och försöker tillmötesgå önskemål om sysselsättningsgradens omfattning, likaväl som det är angeläget att lyssna till synpunkter kring arbetsmiljö och arbetsvillkor i övrigt. I det avseendet är jag helt ense med motionärerna.

Denna ambition måste dock förenas med verksamheternas förutsättningar och ekonomiskt ansvarstagande. Som framgår av remissvaren strävar stadens förvaltningar i största möjliga mån efter att erbjuda de medarbetare som så önskar en högre sysselsättningsgrad, men det får inte ske på bekostnad av verksamhetens kvalitet eller budgethållningen. Bemannings- och tjänstgöringsgrad kan inte uteslutande dikteras av arbetstagarnas preferenser utan måste harmoniera med verksamhetens målsättningar, brukarnas behov och önskemål samt ekonomiska hänsyn. Det är en svår ekvation, men att ensidigt förskjuta denna balans åt endera sidan är inte ansvarsfullt.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2007:5) av Roger Mogert och Mirja Räihä Järvinen (båda s) om rätt till heltidstjänst för stadens anställda

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Roger Mogert* (s) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Bifalla motionen.
2. Därutöver anföra följande.

Idag arbetar cirka 8000 personer av stadens drygt 48 000 anställda deltid. 83 % av stadens deltidanställda är kvinnor varav de flesta arbetar inom äldreomsorgen eller omsorgen om funktionshindrade. Det är ytterst märkligt att det anses ogenomförbart och oekonomiskt att låta de som vill arbeta heltid när det rör sig om kvinnodominerade verksamheter eftersom det uppenbarligen är fullt möjligt vad gäller mansdominerade arbetsplatser. Hur villkoren ser ut i arbetslivet är avgörande för jämställdheten mellan kvinnor och män. Rätten till arbete och egen försörjning är centralt för att vara ekonomiskt oberoende.

Att det stora flertalet deltidsarbetslösa är kvinnor är ett stort jämställdhetsproblem. I längden går det varken att försörja vare sig själv eller ännu mindre sin familj enbart på ett deltidsarbete. Den dagliga inkomsten ligger också till grund för storleken på den framtida pensionen. Det är därför angeläget att människor erbjuds möjlighet till fulltidsarbete och att de inte fastar i en deltidsfälla.

Det är angeläget att våra anställda i staden kan ha sin önskade sysselsättningsgrad och att ingen ofrivilligt ska behöva arbeta deltid. Därför påbörjades under 2006 ett arbete för att anställda i staden ska ha rätt att arbeta heltid om de så önskar. Enligt en tidigare beräkning som stadsledningskontoret genomfört skulle ungefär 20 % av dem som arbetar deltid egentligen vilja jobba heltid. Det motsvarar ca 1600 medarbetare. Vi vet att de ökade kostnaderna till stor del kan kompenseras av att kostnaderna för vikarier, timanställda och övertid minskar och det finns flera exempel i övriga landet där rätt till heltid har genomförts utan att det har inneburit några ökade kostnader för kommunerna.

Det är beklagligt att de borgerliga partierna väljer att inte låta det viktiga arbetet med att låta alla som vill arbeta heltid få fortsätta.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

Motion (2001:80) av Roger Mogert och Mirja Räihä Järvinen (båda s) bifalles.

Motionen tar upp den självklara rätten för en människa att kunna försörja sig på den egna lönen, en rätt som fortfarande inte gäller för kvinnor i lika stor grad som för männen. Orsaken är en kraftigt segregerad arbetsmarknad där män och kvinnor arbetar i olika sektorer.

Staden är förmodligen Sveriges största arbetsgivare och bör självklart som den moderna stad den vill vara gå i spetsen för en heltidsreform i enlighet med motionens intentioner.

Vi vill att Stockholms stad ska bli Sveriges mest feministiska stad och att alla stadens deltidsanställda som önskar ska få en heltid. De allra flesta deltidsanställda är kvinnor inom äldreomsorgen och stöd och service till personer med funktionsnedsättningar.

Kvinnorna får betala priset för deltiden som schemaläggningen inom äldreomsorgen bygger på. Hon får lägre lön, sämre kompetensutveckling och lägre pension. För att överhuvudtaget klara det tunga arbetet i äldreomsorgen orkar inte heller alla kvinnor arbeta heltid. Deltiden har tagits för given och till och med ansetts vara självvald. Men sanningen är att deltidsanställningar förutsätter familjer där mannen arbetar heltid och kvinnan tar ansvar för barnen.

En heltidsreform skulle kraftigt öka jämställdheten eftersom många av de berörda kvinnorna både bor och arbetar i staden.

Glädjande nog pekar utbildningsnämnden och Skarpnäcks stadsdelsnämnd i sina remissvar på möjligheter att kunna erbjuda en heltidsanställning. När en heltidsreform införs gäller det för förvaltningar och bolag att i samverkan med de fackliga organisationerna vara kreativa och ta fram förslag på lämpligt genomförande.

Andra remissinstanser tar främst upp ekonomin och schemaläggningen som hinder för reformen. Självklart har Stockholms stad råd med att låta sina anställda ha skäliga arbetsvillkor och kunna leva på sin lön. Om staden vill öka jämställdheten måste vi vara beredda att betala priset, men också se möjligheterna. Heltid i äldreomsorgen går exempelvis hand i hand med utvecklingen av en mer värdig äldreomsorg. Enligt äldreomsorgsinspektörerna är bemanningen ofta ojämnt fördelad över dygnet trots att

Om ökade medel behöver tillföras under en övergångsperiod eller varaktigt får det ses som en nödvändig investering som gör både medarbetare, invånare och jämställdheten till vinnare.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2007:5) av Roger Mogert och Mirja Räihä Järvinen (båda s) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför.

Stockholm den 19 september 2007

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Roger Mogert och Teres Lindberg* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. anse motionen besvarad
2. i övrigt anföra följande:

Stockholms stad som en stor arbetsgivare bör kunna erbjuda de anställda anställningsvillkor som tillfredställer i stort de anställdas önskemål när det gäller tjänstgöringsgrad. Det är också en viktig jämställdhets fråga och i stort en kvinnofråga att de anställda har möjlighet att leva ett självständigt och vara ekonomiskt självständiga. Det är dock ett problem med den arbetsbelastning som finns på många arbetsplatser för många anställda, främst kvinnor som i kommunen ofta har de tyngsta jobben inom vård och omsorgssektorn, att orka med att arbeta heltid då . Det är därför av stor vikt att heltidsfrågan diskuteras i samband med en möjlig arbetstidsförkortning samt arbetsbelastningen.

Det är inte rimligt som det är idag att många främst kvinnor själva betalar en nödvändig arbetstidsförkortning med att arbeta deltid. Detta faktum ses också tydligt i ohälsostatistiken där kvinnor över 50 är en stor grupp som har fått sjukersättning på hel eller deltid. Det är ett arbetsgivaransvar att underlätta för stadens anställda att klara av sina anställningar tillfredställande även när man kommer upp i åldrarna. I olika delar av livet finns det behov att tillfälligt gå ner i arbetstid. Denna möjlighet finns idag för småbarnsföräldrar genom lagstiftning. Denna möjlighet bör också ges andra anställda som av olika anledningar i en period har behov av att jobba mindre tid för att senare kunna återkomma och arbeta heltid.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Roger Mogert (s) och Mirja Räihä Järvinen (s) har inlämnat motion (2007:5) till kommunfullmäktige om rätt till heltidstjänst för stadens anställda.

I motionen anförts att deltidslöshet och ett ökande antal timanställningar vuxit till ett stort problem på arbetsmarknaden. Att flertalet deltidslösa är kvinnor ses också som ett stort jämställdhetsproblem. Ingen av stadens anställda ska ofrivilligt behöva arbeta deltid, heltid måste enligt motionärerna vara en rättighet och deltid en möjlighet. Den ökade kostnad som höjd sysselsättningsgrad skulle innebära anges till stor del kunna kompenseras av minskade kostnader för vikarier, timavlönade och övertid samt att sjukfrånvaron skulle minska. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt alla nämnder och styrelser att införa rätt till heltidsjobb för alla av stadens anställda som så önskar.

Frågor kring arbetstid har under senare år aktualiserats vid ett antal tillfällen. De frågor som berörts har varit förkortad arbetstid, flexibla arbetstidsmodeller, medarbetares rätt till "fast" anställning och ökad sysselsättningsgrad för dem som så önskar.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna för Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm samt till LO-distriktet i Stockholms län. Stadsledningskontorets yttrande har beretts av personalstrategiska avdelningen i samråd med finansavdelningen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetstidsfrågan och dess betydelse för personalförsörjningen och kvalitet i verksamheten står ständigt i fokus. Att generellt införa rätt till heltidsarbete utan att hänsyn tas till de ekonomiska och övriga konsekvenser detta kan medföra anser kontoret inte vara realistiskt.

Av stadens tillsvidareanställda är ca 19 % deltidsanställda. Medelsysselsättningsgraden för de deltidsanställda är 0,71. Majoriteten (57 %) av de deltidsanställda arbetar 75 % eller mer. De verksamhetsområden som har flest deltidsanställda är äldreomsorgen 35,4 %, handikappomsorgen 33 % respektive fritid och kultur 23 %.

Om samtliga deltidsanställda skulle erbjudas heltid skulle kostnaden för detta uppgå till drygt 804 miljoner kronor/år (inklusive personalomkostnadspålägg). Detta innebär en ökning av den totala sysselsättningsgraden (dvs antal arbetade timmar ökar).

Om möjlighet däremot fanns att skapa heltidsanställningar genom att slå ihop befintliga deltidsanställningar ökar inte det totala antalet arbetade timmar och inte heller

kostnaderna. En konsekvens skulle troligen bli övertalighet (färre personer i och med minskat antal anställningar). Därutöver skulle verksamheterna få svårigheter att genom schemaläggning täcka behovet av personal, då behovet varierar över dagen.

Stadsledningskontoret anser inte att den ökade kostnaden för höjda sysselsättningsgrader skulle kompenseras av minskade kostnader för vikarier, timavlönade och övertid. Schemaförändringar och ändrad arbetsorganisation kan möjligen till någon del kompensera den ökade kostnaden. Samtidigt kan detta för medarbetarna få negativa konsekvenser som exempelvis delade turer, arbete på fler enheter och att med kort varsel få täcka upp vid frånvaro.

Något säkerställt belägg för att höjda sysselsättningsgrader skulle leda till minskad sjukfrånvaro finns inte såvitt kontoret känner till.

I budgetuppföljningen för 2006 anger flera nämnder att de genom samordning av verksamheter eller omläggning av scheman försöker skapa utrymme för medarbetare att få utökad sysselsättningsgrad. I kollektivavtalet, allmänna bestämmelser (AB 05), finns en generell skrivning om att vid behov av arbetskraft ska det, innan nyanställning sker, prövas om arbetstagare som är anställd på arbetsstället och som anmält intresse ska erbjudas höjd sysselsättningsgrad.

Stadsledningskontoret anser att varje förvaltning givetvis bör sträva efter att så långt det går erbjuda medarbetare som så önskar ökad sysselsättningsgrad men det måste ske med beaktande av varje verksamhets behov samt ekonomiska och övriga förutsättningar.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att som svar på remissen överlämna och åberopa utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m fl (s) och ledamoten Inger Stark (v), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Inom Utbildningsförvaltningen fanns 2006 totalt 705 tillsvidareanställda personer på deltid. Ett stort antal av dessa deltider beror på att personerna fått sina anställningar omreglerade på grund av sjukersättning tillsvidare (fd förtidspension) på deltid. En annan orsak till deltidsanställningar är verksamhetens art, t ex skolmåltiden som under en begränsad del av dagen skall servera skollunch. I övrigt torde organisatoriska och ekonomiska skäl vara de vanligast förekommande.

Av de 705 personerna har 21 uppgett att de vill ha utökad tjänstgöring. För att kunna tillmötesgå detta föreslås att man bevakar vakant underlag på andra skolor än den egna och erbjuder detta om scheman kan samordnas. Man kan också försöka kombinera dag- och kvällstjänstgöring. Ytterligare en möjlighet skulle kunna vara att kombinera olika arbetsuppgifter, t ex skolmåltidsarbete och städarbete.

Då omfattningen av önskemål om utökad sysselsättningsgrad inom Utbildningsför-

valtningens verksamhetsområde är så liten rekommenderas att man försöker hitta lösningar för varje enskild individ.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2007 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Hannäs (v), ledamoten Monika Lindh m fl (s) samt ledamoten Birgitta Hansen (mp), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 mars 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Av förvaltningens tillsvidareanställda (1 646) är andelen deltidsanställda 20 % (335). Störst antal deltidsanställda återfinns inom yrkesgrupperna vårdare, personlig assistent, vårdbiträde, undersköterska, barnskötare, förskollärare, skolmåltidsbiträde.

Den totalt genomsnittliga tjänstgöringsgraden för de deltidsanställda är 73 %. Medellönen på heltid för ovan nämnda befattningar uppgår till 20 000 kronor. Om förvaltningens alla deltidsanställda 335 personer får utökad sysselsättningsgrad till heltid dvs ytterligare 27 % beräknas kostnadsökningarna på årsbasis uppgå till 35 mkr inklusive semesterlön och personalkostnadspålägg.

Utgångspunkten för förvaltningen är att ha heltidsanställningar och enhetschefer erbjuder och följer upp medarbetarnas önskemål om utökad sysselsättningsgrad när lediga jobb, tillsvidare och tidsbegränsade är tillgängliga och de budgetmässiga förutsättningarna finns.

Enligt lagen om anställningsskydd (LAS) 25 § a och kollektivavtalet Allmänna bestämmelser (AB) 5 § b gäller att arbetsgivaren innan nyanställning ska pröva om anställd som anmält intresse kan erbjudas höjd sysselsättningsgrad. Detta gör det möjligt för deltidsanställda arbetstagare att anmäla intresse till sin arbetsgivare om högre sysselsättningsgrad.

Orsaker som privata skäl anges när en arbetstagare tackar nej till ett erbjudande om heltidsanställning eller hellre väljer att söka deltidsjobb än heltidsjobb. Motiveringen är ofta att deltidsjobb går att kombinera med studier, men även den enskildes familjesituation påverkar valet av arbetstid.

Med hänsyn till antalet anställda i Stockholm och den naturliga personalomsättning som finns verkar det inte omöjligt att på sikt få en heltidsanställning om så önskas. Detta kan dock innebära att den som vill gå upp i tjänstgöringsgrad måste byta arbetsuppgifter.

Stadsdelsförvaltningen gör bedömningen att fler heltidsanställda inte minskar sjukfrånvaron. Förvaltningen kan inte se något direkt samband mellan andelen deltidsanställda och sjukfrånvaron. Metoderna att sänka sjukfrånvaron bör angripas utifrån andra kriterier.

I en utredning från 2003 "Fast heltid till alla" (en utredning om förutsättningarna att erbjuda alla medarbetare fast heltidsanställning) och som ligger till grund för ett tjäns-

teutlåtande från stadsledningskontoret till Personal- och kvalitetsutskottet år 2004 "Arbetstider i Stockholm stad" framgår följande förslag på åtgärder som skulle möjliggöra att erbjuda heltidstjänster.

- Stegvis införande med ekonomisk ersättning till verksamheterna för att erbjudandet ska bemötas positivt ute i staden.
- Personalpooler för att hitta lösningar för personal som har tidsbegränsad anställning, då chefer av budgetmässiga skäl inte vågar tillsvidareanställa vikarier.
- Flexibla arbetstidsmodeller som skulle göra det möjligt att komma ifrån fasta scheman rader, minska behovet av timvikarier och frigöra resurser för att öka sysselsättningsgraden. Centrala medel bör då avsättas p.g.a. stadsdelsförvaltningarnas pressade budgetar.
- Integrera verksamheter som har arbetstoppar under olika tider på dygnet.
- Nytt heltidsmått för kvälls- och natt personal.
- Fler äldre i verksamheten, om fler äldre väljer att stanna kvar i arbetslivet efter pension är det sannolikt att dessa väljer att arbeta deltid.
- Förändra genom att inspirera. Det fungerar inte med generella riktlinjer för hur bemanningen ska se ut i verksamheterna. Varje chef måste få ansvar för att organisera sin verksamhet. Staden bör arbeta med inspiration och kunskapsöverföring.

Stadsdelsförvaltningens uppfattning är att inget av de förslag som lades fram i utredningen för att höja andelen heltidsanställda genomfördes. Stadsledningskontoret föreslog i tjänsteutlåtandet att staden skulle genomföra ett särskilt arbetstidsprojekt under perioden 2004 – 2006 för att stärka insatserna i frågan om arbetstidsutveckling. Beslutet blev att genomföra tre försök med att sänka arbetstiden för heltidsanställda i syfte att sänka sjukfrånvaron. Med hänsyn till kostnadsökningarna har försöken lagts ner.

Avslutningsvis vill förvaltningen anför att ett vikariat eller en timanställning är om inte den bästa lösningen för en individ men kan vara en första möjlighet att få inträde på arbetsmarknaden samt möjligheter att kunna pröva olika typer av arbeten.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att som svar på remissen överlämna och återopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Abdo Goriya m fl (s), ledamoten Awad Hersi (mp) samt ledamoten Jonas Ljungstedt (v), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen kan ställa sig bakom stora delar av den bakgrund och de värderingar som förs fram i motionen.

Förvaltningen arbetar aktivt för att hålla antalet timanställningar på en låg nivå, har

ett jämställdhetsarbete grundat på lika villkor i arbetslivet och eftersträvar att medge ökad sysselsättningsgrad till dem som vill/kan och där verksamhetens behov medger detta.

Förvaltningen vänder sig dock emot att heltidstjänst ska vara den enskildes ensamma rättighet. I vårt uppdrag som arbetsgivare måste det alltid vara en balanserad avvägning mellan just verksamhetens krav/behov och den enskildes önskemål. Ingen verksamhet mår i längden bra av att enbart det ena ska vara gällande.

Förvaltningen för fram sin uppfattning i det nu anmälda förslaget mot bakgrund av att vi, sedan några år, har praktisk erfarenhet av frågeställningen.

Spånga-Tensta var en av de tre pilotstadsdelar som 2006 ingick i stadens projekt med att pröva möjligheten att öka sysselsättningsgraden för de anställda som jobbar deltid.

Spånga-Tensta har dessutom, sedan 2004, medverkat i den s k Arena-modellen. Det är en samarbetsform mellan den lokala arbetsförmedlingen och stadsdelsförvaltningen. Syftet är att verka för deltidsanställdas ökade möjlighet till heltidsanställning och samtidigt minska deltidsarbetslösheten. Samarbetet fortsätter även under 2007 och erfarenheterna hittills är goda.

När det gäller stadens projekt under 2006 inledde förvaltningen detta arbete med att göra en intresseförfrågan till samtliga som jobbar deltid. Förfrågan gick ut till sammanlagt 224 personer, som fick svara på följande tre svarsalternativ:

- intresserad av heltid, men endast inom egen arbetsenhet
- intresserad av heltid, även om det innebär kombination med annan arbetsenhet/verksamhet
- inte intresserad av heltid, nöjd med nuvarande sysselsättningsgrad

Sammanlagt 82 personer (37 %) svarade att man var intresserad av heltid. 142 personer (63 %) var nöjda med nuvarande sysselsättningsgrad.

Förvaltningen har ca 1 900 tillsvidareanställda. 83 % arbetar heltid och 17 % deltid i någon omfattning. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är 95 %.

Om alla som önskade skulle gå upp till heltid motsvarar det en ökning motsvarande 19 heltidsanställningar till en årskostnad på ca 6 mnkr.

Förvaltningens bedömning är att den ökningen inte, annat än till begränsad del, går att hämta hem genom ökad effektivisering – t ex effektivare schemaläggning och minskning av antalet tidsbegränsade anställningar.

Sammanfattningsvis är förvaltningens slutsats:

- det är en fördel om det finns en balanserad mix av anställda med olika sysselsättningsgrad för att balansera toppar och dalar i verksamheten. En genomsnittlig sysselsättningsgrad på 95 % är en bra siffra.
- om utrymme till heltidstjänster ska ges till deltidsanställda som så önskar måste förvaltningen göra neddragningar i verksamheten och kanske övertalighetsförhandla ett antal anställda. Det är inte rimligt och gagnar vaken verksamheten eller bedömningen som attraktiv arbetsgivare.
- det måste finnas en balanserad avvägning mellan verksamhetens krav/behov och den enskilde anställdes önskemål.

Av ovanstående skäl tillstyrker förvaltningen inte motionärernas förslag.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2007 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Palme m fl (s), ledamoten Birger Jeansson (mp) samt ledamoten Åsa Hagelstedt (v), *bilaga 1*.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Inom stadsdelsförvaltningen fanns i mars 2006, 461 månadsavlönade deltidsanställda personer. Av dessa ville drygt 12 % få en utökad sysselsättningsgrad, främst inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden. De personer som önskar utökad sysselsättningsgrad uppmuntras söka lediga tjänster inom enheten, inom förvaltningen och inom eller utanför staden.

Vid nyrekrytering har alla anställda möjlighet att söka de lediga befattningarna. Förvaltningens möjligheter att erbjuda deltidsanställda ökad sysselsättningsgrad begränsas dock av omställningsavtalets regler, vilka innebär att redan övertalighetsförhandlade medarbetare ska erbjudas arbete som motsvarar deras sysselsättningsgrad.

I äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade är schemalagd arbetstid en förutsättning för att kunna ge omvårdnad vid de tidpunkter som brukarna bäst behöver den. Att då heltidsanställa personer istället för deltid, får stora konsekvenser för schemalaggningsen, då förvaltningen i så fall skulle ha gott om personal även vid tidpunkter det inte behövs.

Korttidsanställda vikarier, övertid och inhyrd personal beror till största delen på sjukfrånvaro, utom under semesterperioden. Förvaltningen ser ingen möjlighet att överanställa personal för att kompensera för sjukfrånvaro, utan måste istället arbeta med att sänka sjukfrånvaro. Förslaget skulle innebära en ständig anpassning mellan personalstat och andelen sjukskrivna medarbetare. Detta tar administrativa resurser i anspråk, något som stadsdelsförvaltningen inte prioriterar.

När förvaltningens sjukfrånvaro minskat, och som kompensation för sjukfrånvarande personer, anställt fler på heltid, har förvaltningen en överbemannad organisation med de konsekvenser detta innebär avseende bland annat kostnader för omställning. Personalomsättningen är inte tillräckligt hög så att förvaltningen kan räkna med att dra ner på tjänster med naturlig avgång i takt med att sjukfrånvaron sjunker.

Fokus måste ligga på verksamhet och god hushållning med tilldelade resurser.

LO-distriktet i Stockholms län

LO-distriktets i Stockholms län remissyttrande daterat den 20 april 2007 har i huvudsak följande lydelse.

LO-distriktet välkomnar förslaget som innebär att de som vill ska erbjudas heltid.

Det skulle leda till en bättre kvalitet i kommunens verksamheter, då behovet av timanställda och övertid minskar. Dom som vill arbeta mer än vad man gör idag skulle dessutom känna större trygghet i sin försörjning och det leder i sin tur till en ökad trygghet och trivsel med jobbet. Är man trygg och trivs, gör man också ett bättre jobb och har lättare för att anta utmaningar och utvecklas i sitt arbete.

Deltidsarbetslöshet är något som främst drabbar kvinnor och är därmed en av våra viktigaste jämställdhetsfrågor. Kan staden vara en föregångare i att erbjuda sina anställda heltid för de som så önskar, så vore det ett stort steg framåt. Både för jämställdheten och för kvinnors möjlighet till egen försörjning.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m fl (s) samt ledamoten Inger Stark (v) enligt följande

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

- att delvis godkänna förvaltningens förslag till remissvar
- att förvaltningen får återkomma med en rapport om hur de personer som vill ha heltid ska få det
- att därutöver anförda följande:

Förvaltningen har genomfört ett väldigt noggrant och seriöst arbete när det gäller kartläggningen av avställda med deltidstjänster och svaret på remissen. Utifrån den noggranna kartläggningen skulle det vara av stort intresse att få fortsatt rapportering av hur arbetet fortgår kring de personer som uttryckt att de skulle vilja ha en heltidstjänst.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Hannäs (v), ledamoten Monika Lindh m fl (s) samt ledamoten Birgitta Hansen (mp) till förmån för gemensamt förslag till beslut.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Abdo Goriya m fl (s), ledamoten Awad Hersi (mp) samt ledamoten Jonas Ljungstedt (v) enligt följande

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat bifall till motionen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Palme m fl (s), ledamoten Birger Jeansson (mp) samt ledamoten Åsa Hagelstedt (v) enligt följande

Södermalms stadsdelsnämnd beslutar

- att tillstyrka motionen
- att därutöver anförda följande:

Motionen tar upp en mycket viktigt jämställdhetsfråga. Ofrivillig deltid drabbar till mycket stor del kvinnor. Inom privat sektor visar undersökningar att mansdominerade arbetsplatser som exempelvis radio- och TV-butiker erbjuder sina anställda heltidsar-

bete. Men motsvarande kvinnodominerade arbetsplatser, som exempelvis klädbutiker, tvingar många av sina anställda att jobba deltid. Detta visar att det visst är möjligt att lösa schemafrågor även då alla erbjuds heltid.

Att kvinnor inte tillåts arbeta heltid innebär självklart att kvinnorna får lägre inkomster än männen. Det innebär också att kvinnor tvingas ta ett ännu större ansvar för hem och barn. Stockholms stad bör gå i bräschen för att erbjuda alla anställda heltidsanställningar för att bidra till att minska den strukturella diskrimineringen av kvinnor och öka jämställdheten mellan män och kvinnor i samhället.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2007:5

2007:5

**Motion av Roger Mogert och Mirja Räihä Järvinen
(båda s) om rätt till heltidstjänst för stadens anställda**
Dnr 219-641/2007

Deltidsarbetslösheten och ett ökande antal timanställningar har vuxit till ett stort problem på arbetsmarknaden. Hur villkoren ser ut i arbetslivet är avgörande för jämställdheten mellan kvinnor och män. Rätten till arbete och egen försörjning är centralt ekonomiskt oberoende.

Vill vi göra någonting åt kvinnors underordning är arbetsmarknaden en nyckel då arbetslivet är långt ifrån jämställt. Det hänger bland annat ihop med vem som har det huvudsakliga ansvaret för det obetalda hemarbetet. Eftersom kvinnor fortfarande ses som bärare av detta ansvar, har kvinnor generellt sämre villkor på arbetsmarknaden. Kvinnors möjligheter att själva råda över sina liv blir därmed kraftigt beskurna. Detta får i sin tur konsekvenser för uttaget av föräldraledighet och befäster förlegade könsroller.

Att det stora flertalet deltidsarbetslösa är kvinnor är ett stort jämställdhetsproblem. I längden går det varken att försörja vare sig själv eller ännu mindre sin familj enbart på ett deltidsarbete. Den dagliga inkomsten ligger också till grund för storleken på den framtida pensionen. Det är därför angeläget att människor erbjuds möjlighet till fulltidsarbete och att de inte fastar i en deltidsfälla.

Det är angeläget att våra anställda i staden kan ha sin önskade sysselsättningsgrad och att ingen ofrivilligt ska behöva arbeta deltid. Det är också en självklarhet att en ökad sysselsättningsgrad inte ska leda till delade turer, utan det ska röra sig om sammanhållen arbetstid.

Idag arbetar cirka 8000 personer av stadens drygt 48 000 anställda deltid. 83 % av stadens deltidsanställda är kvinnor varav de flesta arbetar inom äldreomsorgen eller omsorgen om funktionshindrade. Det påbörjades under 2006 ett arbete för att anställda i staden ska ha rätt att arbeta heltid om de så önskar.

Jag är övertygad om att det inom flertalet av stadens verksamheter går att hitta lösningar som gör detta möjligt.

Enligt en tidigare beräkning som stadsledningskontoret genomfört skulle ungefär 20 % av dem som arbetar deltid egentligen vilja jobba heltid. Det motsvarar ca 1600 medarbetare. De ökade kostnaderna kan till stor del kompenseras av att kostnaderna för vikarier, timanställda och övertid minskar samt att sjukfrånvaron minskar. Vi kan se flera exempel från övriga landet där rätt till heltid har genomförts utan att det har inneburit några ökade kostnader för kommunerna.

För att stadens anställda ska få en reell valfrihet måste heltid vara en rättighet och deltid en möjlighet!

Med hänvisning till ovan anförda föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar

- att uppdra åt alla nämnder och styrelser att införa rätt till heltidsjobb för alla av stadens anställda som så önskar.

Stockholm den 14 februari 2007

Roger Mogert

Mirja Räihä Järvinen